

Nr 265.

Godkänd av första kammaren den 29 maj 1918.

Godkänd av andra kammaren den 29 maj 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fattigvården m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(Andra särskilda utskottets utlåtande nr 1 och memorial nr 6.)

Till Konungen.

Genom en den 8 februari 1918 dagtecknad proposition, nr 135, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om fattigvården och

2) lag om kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag.

De genom propositionen nr 135 framlagda förslagen hava icke kunnat av riksdagen oförändrade godkännas, utan har riksdagen i anledning av nämnda proposition, ävensom i ärendet väckta motioner för sin del antagit lagar av den lydelse här nedan angives. Beträffande skälen till de i lagförslagen vidtagna ändringarna får riksdagen hänvisa till riksdagens andra särskilda utskotts utlåtande nr 1 samt memorial nr 6, varav tryckta exemplar härvid fogas.

De av riksdagen alltså i anledning av propositionen nr 135 för dess del antagna lagarna införas här som följer:

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 87 häft. (Nr 265.)

1

1:o)

Lag

om fattigvården.

Häri genom förordnas som följer:

1 KAP.

Om offentlig fattigvård och enskildas försörjningsplikt.

1 §.

Befinnes minderårig eller den, som i följd av ålderdom, sjukdom, lyte eller eljest bristande kropps- eller själskrafter är oförmögen att genom arbete försörja sig, sakna medel till sitt livsuppehälle, skall han, där hans behov icke annorledes avhjälpes, erhålla fattigvård, på sätt i denna lag sägs.

Fattigvård, som här avses, omfattar det underhåll och den vård, som äro erforderliga, samt för minderårig jämväl uppfostran.

Med minderårig förstås i denna lag den, som icke fyllt sexton år.

2 §.

För beviljande av fattigvård i andra fall än dem, vilka i 1 § omförmälas, äger fattigvårdssamhälle bestämma de grunder, som böra av samhällets fattigvårdsstyrelse iakttagas. Har sådant bestämmande ej skett, ankommer på styrelsen att meddela fattigvård, i den mån styrelsen prövar nödigt. Fattigvårdssamhälle och fattigvårdsstyrelse hava härvid att, på sätt i 23 § sägs, ombesörja, att den, som finnes vara i behov av fattigvård, erhåller sådan.

3 §.

Föräldrar äro pliktiga att utan fattigvårdssamhälles betungande försörja sina minderåriga barn. Enahanda försörjningsplikt åligger man gentemot hustrun.

I övrigt åligger det föräldrar och barn att i mån av behov, å ena, samt förmåga, å andra sidan, försörja varandra, så att de ej falla fattigvården till last. Försörjningsplikt, som här sägs, åligger ock hustru gentemot mannen.

Adoptant och adoptivbarn hava samma skyldighet att utan fattigvårdssamhälles betungande försörja varandra, som, enligt vad i denna paragraf sägs, åligger föräldrar och barn. Adoptivbarnets föräldrar äro i förhållande till det allmänna ej skyldiga att fullgöra försörjningen, där ej adoptanten blir ur stånd därtill.

4 §.

Där på grund av särskilda författningar husbonde eller annan arbetsgivare har att lämna underhåll och vård åt tjänare eller arbetare, åligger det honom att gentemot det allmänna ansvara för att detta fullgöres, så att tjänare och arbetare ej falla fattigvården till last.

2 KAP.

Om fattigvårdssamhälle.

5 §.

Varje socken på landet samt varje stad eller köping, som har egen kommunalförvaltning, utgör ett fattigvårdssamhälle, som har att för sig ordna sin fattigvård.

Hava två eller flera socknar å landet gemensam kommunalförvaltning, skola de anses såsom ett fattigvårdssamhälle.

6 §.

Två eller flera kommuner må förena sig att tillsammans utgöra ett fattigvårdssamhälle. Framställning om tillstånd till sådan förening göres hos Konungens befallningshavande, som, efter det erforderlig utredning ägt rum, överlämnar ärendet jämte eget yttrande till Kungl. Maj:t för prövning, huruvida och under vilka villkor förening må ske.

Fråga om dylik förening må även väckas av Konungens befallningshavande, som därom inhämtar yttrande från kommunerna och, därest dessa samtycka till föreningen, i övrigt förfar på sätt ovan är sagt.

7 §.

Fattigvårdssamhälles beslutanderätt utövas å landet vid kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige äro utsedda, av dessa samt i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, å allmän rådstuga.

8 §.

Varje fattigvårdssamhälle skall hava ett reglemente för fattigvården, innehållande de allmänna grunder för ordnande och handhavande av samhällets fattigvård, som anses erforderliga; dock må efter Konungens befallningshavandes beprövande mindre samhällen, vilkas fattigvård är av ringa omfattning, vara befriade från denna skyldighet.

Fattigvårdsreglemente antages av fattigvårdssamhället efter förslag av fattigvårdsstyrelsen och skall underställas prövning av Konungens befallningshavande, som har att antingen oförändrat fastställa eller ock ogilla detsamma. Finner Konungens befallningshavande andra gången, ett förslag underställs, detsamma allt fortfarande icke kunna fastställas, har Konungens befallningshavande att hänskjuta frågan till Kungl. Maj:t, som utfärdar reglemente för fattigvårdssamhället.

3 KAP.

Om fattigvårdsstyrelse.

9 §.

I varje fattigvårdssamhälle skall finnas en fattigvårdsstyrelse.

10 §.

Fattigvårdsstyrelsen har att ombesörja alla de angelägenheter inom samhällets fattigvård, som äro att hänföra till förvaltning och verkställighet.

I sådant hänseende åligger fattigvårdsstyrelsen särskilt:

att bestämma, i vilka fall och under vilka former fattigvård skall meddelas;

att förvalta alla till fattigvården anslagna eller eljest hörande medel, fastigheter och annan egendom;

att varje år avlämna utgifts- och inkomstförslag för fattigvården under det nästföljande året, föra fullständiga räkenskaper över de medel, styrelsen har om händer, samt lämna redovisning för sin förvaltning, allt i överensstämmelse med kommunallagarna;

att föra förteckning över dem, som åtnjuta fattigvård, och avgiva statistisk redogörelse angående fattigvården jämlikt de föreskrifter, som Konungen låter utfärda;

att i ärenden, som röra fattigvården, själv eller genom ombud företräda fattigvårdssamhället och bevaka dess rätt; samt

att hos fattigvårdssamhället göra framställningar rörande de på samhällets beslut ankommande åtgärder, som fattigvårdsstyrelsen finner böra vidtagas för fattigvårdens ändamålsenliga ordnande och handhavande.

11 §.

1 mom. Ledamöter i fattigvårdsstyrelsen utses av fattigvårdssamhället till det antal, som med hänsyn till samhällets vidd och folkmängd erfordras, dock å landet minst tre och i stad minst fem; och skall minst en av ledamöterna vara kvinna.

2 mom. Suppleanter för ledamöterna utses av fattigvårdssamhället till minst dessas halva antal eller, om ledamöternas antal ej är jämnt, till minst det antal, som är närmast över hälften. Minst en av suppleanterna skall vara kvinna.

12 §.

Ledamöter och suppleanter i fattigvårdsstyrelsen utses bland inom fattigvårdssamhället bosatta svenska män och kvinnor, som fyllt tjugufem år.

Ledamot eller suppleant kan ej vara

a) den som icke råder över sig och sitt gods;
b) den som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmåles, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

c) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.
Gift kvinna vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga.

Med hänsyn till ämbets- eller tjänstemannaställning må landshövding, landssekreterare, landskamrerare eller landsfogde icke vara ledamot eller suppleant i fattigvårdsstyrelse; ej heller landsfiskal i fattigvårdsstyrelse inom sitt distrikt. Av kommunen avlönad tjänsteman, som i och för sin befattning är redovisningsskyldig inför fattigvårdsstyrelsen, må icke vara ledamot eller suppleant i samma styrelse.

Beträffande rätt att avsäga sig uppdrag att vara ledamot eller suppleant i fattigvårdsstyrelse samt ledamots och suppleants tjänstgöringstid och avgång

gäller å landet vad om ledamot eller suppleant i kommunalnämnd och i stad vad om stadsfullmäktig är i kommunallagarna stadgat; dock att kvinna, endast om hon är gift, äger med avseende å uppdrag, varom här är fråga, tillgodonjuta den henne enligt kommunallagarna tillkommande särskilda avsägelserätt.

13 §.

Kyrkoherden eller hans ställföreträdare är berättigad att delta i fattigvårdsstyrelsens förhandlingar. I annexförsamling, där komminister finnes anställd, äger denne eller den hans tjänst förestår nämnda befogenhet, när kyrkoherden ej själv är tillstädes.

I stad äger stadsläkaren eller, om flera än en stadsläkare finnas, förste stadsläkaren, rätt att delta i fattigvårdsstyrelsens förhandlingar. På landet äga provinsialläkaren och extra provinsialläkaren sådan befogenhet i de till deras distrikt hörande fattigvårdssamhällen.

14 §.

Fattigvårdssamhälle utser bland fattigvårdsstyrelsens ledamöter ordförande och vice ordförande att tjänstgöra för den tid, de äro valda till ledamöter.

Uppgift å den persons namn och bostad, som valts till ordförande, skall ofördröjligen insändas till Konungens befallningshavande, som låter meddela underrättelse därom i länskungörelserna.

Äro både ordföranden och vice ordföranden frånvarande från styrelsens sammanträde, utser styrelsen inom sig ordförande för tillfället.

Fattigvårdsstyrelsen utser inom sig för varje år en kassaförvaltare, därest ej kommunens förvaltning ordnats på ett sätt, som gör sådan kassaförvaltare obehöfvig.

15 §.

1 mom. Ordinarie sammanträden böra av fattigvårdsstyrelsen hållas i mån av behov och på regelbundet återkommande tider. Tid och ställe för dessa sammanträden böra av styrelsen till allmänhetens kännedom kungöras.

Extra sammanträde hålles, då ordföranden finner sådant nödigt eller minst halva antalet av styrelsens ledamöter gör framställning därom. Kallelse till sådant sammanträde meddelas på sätt styrelsen beslutar.

2 mom. Ärende må icke hos fattigvårdsstyrelsen till avgörande företagas, såvida ej flera ledamöter än hälften av hela antalet äro tillstädes; och bör, där ledamöterna endast äro tre, hela antalet tillstädesvara.

3 mom. Omröstning till beslut sker öppet, och tillkommer varje röstande en röst. Vid lika röstetal gäller den mening, ordföranden biträder.

Val skall, där så äskas, förrättas med slutna sedlar, och skiljer lotten mellan lika röstetal.

4 mom. Rörande påföljd för uteblivande från sammanträde gäller vad i kommunallagarna är stadgat om ledamot och suppleant i kommunalnämnd eller om stadsfullmäktig.

16 §.

Vid fattigvårdsstyrelsens sammanträden skall föras protokoll, upptagande styrelsens beslut och skälen därför.

Protokollet skall justeras antingen genast eller sist vid styrelsens nästa sammanträde; dock kan styrelsen särskilt för varje gång uppdraga åt två eller flera av sina ledamöter att jämte ordföranden verkställa justeringen.

17 §.

Ordföranden i fattigvårdsstyrelsen tillkommer:

att befordra styrelsens beslut till verkställighet och för sådant ändamål å styrelsens vägnar ingå avtal;

att föra eller låta föra protokoll vid styrelsens sammanträden;

att vårda styrelsens handlingar och ansvara för räkenskapernas ordentliga förande;

att med laga verkan mottaga stämningar och andra meddelanden, som skola delgivas styrelsen; samt

att ombesörja all skriftväxling för styrelsen och själv eller genom ombud inför domstolar och andra myndigheter företräda styrelsen och föra dess talan.

18 §.

Ordföranden äger tillgodonjuta ej mindre den gottgörelse, som av fattigvårdssamhället anslås för de honom genom uppdraget åsamkade kostnader för skrivmaterialier, postporto samt skrivare- och räkenskaps-hjälp, än även, därest fattigvårdssamhället anser, att jämväl ersättning för det med uppdraget förenade besvär må till honom utgå, arvode till

belopp, som samhället med hänsyn till arbetets omfattning finner skäligt. Beslut om tilldelande av sådant arvode eller förhöjning därav skall underställas Konungens befallningshavandes prövning.

19 §.

1 mom. På det fattigvårdsstyrelsen må bliva i tillfälle att fullgöra den styrelsen åliggande undersökning och prövning av fattigvårdsbehov samt att öva tillsyn över dem, som åtnjuta understöd, bör fattigvårdssamhället, där ej dess fattigvård är av ringa omfattning, indelas i distrikt, vart och ett stående under närmaste uppsikt av en ledamot i styrelsen. Där inom fattigvårdssamhälle genomförts annan efter dess särskilda förhållanden lämpad arbetsfördelning mellan fattigvårdsstyrelsens ledamöter, ankommer på Konungens befallningshavandes prövning, huruvida sådan anordning må godkännas.

2 mom. För ändamål, som i 1 mom. sägs, må, enligt bestämmande i fattigvårdsreglementet, kunna till fattigvårdsstyrelsens biträde kallas därför skickade, inom fattigvårdssamhället bosatta män och kvinnor (vårdare), vilka, om förhållandena så kräva, kunna sammanslutas till särskilda styrelser (distriktsstyrelser).

3 mom. Genom föreskrift i fattigvårdsreglementet må ock kunna uppdragas åt fattigvårdsstyrelsen att bland inom samhället bosatta män och kvinnor utse särskild styrelse att handhava förvaltningen av anstalt eller utförande av viss annan fattigvårdsstyrelsens angelägenhet.

4 mom. Därest fattigvårdssamhället anser nödigt att i fråga om uppdrag, som i 2 och 3 mom. sägs, meddela bestämmelser om skyldighet att mottaga sådant och om tjänstgöringstid, må det kunna ske; dock att dessa bestämmelser ej må göras strängare än de, som gälla om ledamöter i fattigvårdsstyrelse.

20 §.

Där fattigvårdssamhället så aktar nödigt, äger samhället besluta, att särskilda tjänstemän må av fattigvårdsstyrelsen anställas för att utföra något eller några av de göromål, som åligga ordföranden, eller att i andra avseenden biträda vid fattigvårdens handhavande.

21 §.

I fråga om granskning av fattigvårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning gäller vad i kommunallagarna finnes stadgat.

Envar ledamot av fattigvårdsstyrelsen ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, som styrelsen haft under sin förvaltning, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit godkänd av fattigvårdssamhället eller, om klander anställs, av vederbörlig domstol eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander blivit i laga ordning anställt.

22 §.

De föreskrifter, som äro meddelade i detta kap., gälla ej för Stockholms stad, utan lända i stället till efterrättelse förordningen-angående kommunalstyrelse i Stockholm samt de särskilda bestämmelser, som i avseende å organisationen av fattigvården därstädes äro eller varda av Konungen fastställda.

För andra större kommuner, vilkas fattigvårdsförvaltning icke lämp- ligen kan i allo anordnas enligt de i detta kap. angivna grunder, äger Konungen medgiva undantag från vad däri blivit stadgat.

4 KAP.

Om sökande och meddelande av fattigvård.

23 §.

Vill någon komma i åtnjutande av fattigvård, göre anmälan därom hos fattigvårdsstyrelsen i det fattigvårdssamhälle, där han vistas.

Anmälan må göras, förutom hos fattigvårdsstyrelsen, hos dess ordförande eller annan ledamot av styrelsen eller hos den, som styrelsen kan hava utsett att mottaga sådan anmälan, eller hos prästerskapet i församlingen.

Har anmälan gjorts hos annan än ordföranden, vare den, som mot- tagit anmälan, skyldig att ofördröjligen fortskaffa densamma till fattig- vårdsstyrelsen eller dess ordförande.

Polisman, kronobetjänt, läkare eller barnmorska, som finner någon vara i sådan belägenhet, att fattigvårdsstyrelsens ingripande är av nöden, bör därom göra anmälan hos styrelsen.

Oavsett om anmälan skett, åligger det fattigvårdsstyrelsen att om- besörja, att den, som vistas inom samhället och finnes vara i behov av fattigvård, erhåller sådan.

24 §.

1 mom. Då någon är i så trängande behov av fattigvård, att med dess avhjälpande ej kan anstå, till dess fattigvårdsstyrelsen sammanträder, må ordföranden tillsvidare bevilja den nödstälde fattigvård.

Enahanda befogenhet må, enligt bestämmande i fattigvårdsreglementet, tilldelas annan ledamot av styrelsen eller tjänsteman hos densamma.

Om sålunda beviljad fattigvård skall anmälan göras vid styrelsens nästa sammanträde, då anteckning därom och om dagen för beviljandet skall ske i protokollet.

2 mom. I fattigvårdssamhälle, där distriktsstyrelser finnas, må, enligt föreskrift i fattigvårdsreglementet, åt sådan styrelse kunna uppdragas att meddela fattigvård av visst slag eller i viss omfattning.

25 §.

Innan fråga om beviljande av fattigvård avgöres, skall fattigvårdsstyrelsen göra sig noga underrättad om den nödställdes levnadsförhållanden och fattigvårdsbehov samt undersöka, huru detta behov må på lämpligaste sätt avhjälpas.

26 §.

Vid fattigvårdens handhavande bör fattigvårdsstyrelsen låta sig angeläget vara att lämna understöd på sådant sätt, att den behövande så vitt möjligt må bliva i stånd att för framtiden genom eget arbete försörja sig och de sina. Fördenskull bör fattigvårdsstyrelsen särskilt göra sig noga underrättad om de arbetstillfällen, som givas, för att kunna anvisa arbete åt hjälpsökande, vilken är arbetsför, och, om arbetsförmedlingsanstalt finnes i orten, i sådant syfte samarbeta med denna.

27 §.

Fattigvård meddelas i allmänhet genom understöd i hemmet,
utackordering i enskilt hem eller
vård å anstalt.

Fattigas försörjning medelst omgång (socken- eller rotegång) må icke äga rum.

28 §.

Understöd i hemmet bör ej lämnas åt den, vilkens behov är förorsakat av dryckenskap eller arbetsovillighet, och ej heller när anledning eljest finnes till antagande, att understödet icke kommer till behörig användning.

29 §.

Utackordering av behövande får endast ske till personer, rörande vilkas lämplighet samt förmåga att uppfylla de skyldigheter, som för vart fall åligga dem, fattigvårdsstyrelsen genom föregående undersökning gjort sig förvissad. Om utackordingen bör upprättas skriftligt kontrakt, i vilket ömsesidiga skyldigheter och rättigheter noggrant angivas.

Anbud å behövandes vårdande må ej infordras genom anställande av auktion eller annat därmed jämförligt förfarande.

30 §.

Då understöd lämnats i hemmet eller understödstagare utackorderats i enskilt hem, bör fattigvårdsstyrelsen vaka över att beviljat understöd behörigen användes och att de, som emottagit barn eller andra till vård, fullgöra sina skyldigheter.

31 §.

Fattigvårdssamhälle skall hava anstalt (ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem) för mottagande av understödstagare, vilka äro i behov av vård samt ej lämpligen kunna understödjas i hemmet eller utackorderas.

Flera samhällen må förena sig om gemensam anstalt; skolande villkoren för sådan förening samt de bestämmelser, som äro erforderliga för skötseln av anstalten, upptagas i reglemente, som fastställas av Konungens befallningshavande.

Fattigvårdssamhälle, som på grund av det ringa antalet understödstagare eller eljest kan anses icke vara i behov av egen anstalt eller del i sådan, må efter Konungens befallningshavandes beprövande kunna tillsvidare befrias från skyldighet härutinnan; dock att samhället härigenom icke fritages från skyldighet att bereda anstaltsvård åt understödstagare, som är i behov därav.

32 §.

I fråga om anordningarna vid fattigvårdsanstalt, som i 31 § sägs, skall iakttagas, att åt män och kvinnor beredes bostad i särskilda rum samt att, därest sinnessjuka, sinnesslöa, tuberkulösa eller med svårare sjukdom behäftade understödstagare icke kunna erhålla vård å anstalt, som i 35 § avses, utan måste intagas å fattigvårdsanstalten, dessa vårdas i särskilda rum eller avdelningar, så vida ej i särskilda fall annat finnes kunna ske utan men för den sjuke eller övriga understödstagare.

Även i övrigt bör noga tillses, att en lämplig fördelning av understödstagarna äger rum. Där så ske kan, böra äkta makar få bo tillsammans för sig, om ej någon av dem önskar annorlunda.

Å anstalten bör tillfälle beredas till arbete för sådana understödstagare, som äro i någon mån arbetsföra.

Till föreståndare eller föreståndarinna för anstalten må endast antagas person, som äger nödiga förutsättningar för skötande av dylik befattning.

Minderårig över två år må icke annat än tillfälligtvis och till dess annan anordning hunnit träffas intagas å fattigvårdsanstalt, där ej en från den övriga anstalten skild avdelning för barns omhändertagande och vårdande inrättats.

33 §.

För omhändertagande av dels i någon mån arbetsföra behövande, vilka äro i behov av anstaltsvård, men ej lämpligen kunna emottagas eller behållas å anstalt, som omförmäles i 31 §, dels ock försörjningspliktiga, vilka jämlikt stadgandet i 71 § av fattigvårdsstyrelse förelagts arbete, skall för varje landstingsområde genom landstingets försorg upprättas nödigt antal arbetshem. För stad, som ej deltagar i landsting, skall arbetshem upprättas genom stadsfullmäktiges försorg. Två eller flera landsting eller landsting och nu nämnda stadsfullmäktige må förena sig om gemensamt arbetshem.

Arbetshem må jämväl kunna upprättas av annan än landsting eller stad, som nu är nämnd; och må landsting eller dylik stad kunna av Konungen befrias från skyldighet att upprätta arbetshem, därest sådana i tillräckligt antal i annan ordning komma till stånd.

För de å landsting tillhörigt arbetshem intagna försörjningspliktiga erlägges av fattigvårdssamhälle ingen avgift.

Män och kvinnor må ej intagas i samma arbetshem, såvida ej för dem finnas fullständigt skilda avdelningar. Personer under aderton år må ej intagas i arbetshem.

Arbetshem skall stå under ledning av en styrelse, som har att besluta om intagning i hemmet, samt vara försett med av Konungen fastställt reglemente.

34 §.

För uppförande av anstalt, varom i 31 § förmäles, skall uppgöras plan, vilken underställes Konungens befallningshavande, som prövar, huruvida anstalten är så inrättad, att den uppfyller det ändamål, som enligt denna lag därmed avses.

Plan till arbetshem underställes Konungens prövning.

35 §.

Understödstagare, som på grund av kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller annan kroppslig eller andlig brist eller svaghet är i behov av vård å särskild anstalt, skall, så vitt ske kan, beredas dylik vård; och har fattigvårdsstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för att förskaffa honom inträde å sådan anstalt.

36 §.

Då minderårig, som av fattigvårdsstyrelsen omhändertagits, hunnit den ålder samt nått den utveckling och stadga, att han kan anses i stånd att försörja sig, har styrelsen att söka bereda honom lämplig tjänst eller anställning samt tillse, att han erhåller nödig utrustning.

37 §.

Fattigvårdsstyrelsen bör verka därför, att samhällets invånare genom försäkring, inträde i sjukkassor och understödsföreningar, insättning i sparkassor eller annorledes bereda sig trygghet mot nöd vid arbetsoförmåga, sjukdom eller andra olyckor; den bör ock i övrigt söka att genom tjänliga åtgärder förebygga framtida fattigvårdsbehov.

Om på grund av missväxt, annan allmännare olycka eller av förhållanden utom riket vållad allmän kristid nöd i större utsträckning kan befaras uppkomma inom samhället, har fattigvårdsstyrelsen att, i den mån åtgärder till nödens avhjälpande ankomma på annan myndig-

het, hos denna göra den framställning, som av omständigheterna påkallas.

38 §.

Fattigvårdsstyrelsen bör låta sig angeläget vara att uppehålla samarbete såväl med myndigheter och institutioner, vilkas verksamhet berör fattigvården, som ock med föreningar och enskilda, vilka utöva understödsverksamhet eller annan social verksamhet inom samhället.

5 KAP.

Om bidrag till fattigvården.

39 §.

Kostnaderna för fattigvården skola, i den mån de ej kunna täckas med avkastningen av fattigvårssamhällets för fattigvården avsedda fastigheter och kapital, inflytande bötesmedel, gåvor och andra dylika inkomster, bestridas genom tillskott efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

40 §.

Har fattigvårdssamhälle för person, som är i behov av fattigvård enligt 1 §, erlagt avgift för vård å statens anstalter för sinnessjuka eller sinnesslöa, för vilken ersättning ej kunnat uttagas av den vårdade eller för honom försörjningspliktig person; och äro ej sådana omständigheter för handen, att gottgörelse för vården enligt vad i 60 § sägs skall lämnas av staten, då äger det samhälle, där den vårdade har hemortsrätt, att därför utfå gottgörelse av det landsting, inom vars område fattigvårdssamhället är beläget.

Lag samma vare beträffande avgift för vård, som lämnats å anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka, vilken tillhör landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, eller å enskild anstalt för sinnesslöa eller fallandesjuka, vilken åtnjuter statsbidrag eller blivit av Konungen för ändamålet godkänd.

41 §.

1 mom. Där fattig för vård intagits å anstalt för tuberkulösa eller för vanföra, vilken åtnjuter statsbidrag, gäller om fattigvårdssamhälles rätt att utfå gottgörelse för utgiven vårdavgift vad i 40 § sägs.

2 mom. Därest genom landstings försorg upprättas anstalt för personer, som lida av annan kronisk eller obotlig sjukdom än i 1 mom. sägs, bör tillfälle till vård åt fattiga sjuka där beredas; och må landstinget fastställa en avgift, ej överstigande hälften av vårdkostnaden, som vederbörande fattigvårdssamhälle har att erlægga för å sådan anstalt intagen fattig.

Har fattigvårdssamhälle åt fattiga sjuka, som i nästföregående stycke avses, å särskild, samhället eller annan tillhörig, anstalt eller å en vid fattigvårdsanstalt för ändamålet anordnad särskild avdelning, vilken står under läkares tillsyn, berett vård; som av förste provinsialläkare intygas vara tillfredsställande, äger det samhälle, som har att ansvara för vårdkostnaden, av vederbörande landsting erhålla gottgörelse med hälften av det belopp, vartill nämnda kostnad visas hava uppgått. Landstinget äger för beviljande av sådan gottgörelse uppställa de villkor, som kunna befinnas lämpliga.

42 §.

Där fattig för vård intagits å länslasarett eller av landsting underhållen sjukstuga eller å annan, med länslasarett likställd, sjukvårdsinrättning, gäller om fattigvårdssamhälles rätt att utfå gottgörelse för utgiven vårdavgift vad i 40 § sägs.

6 KAP.

Om uppsikt över kommunernas fattigvård.

43 §.

Konungens befallningshavande hava att vaka över att fattigvården inom länen i enlighet med denna lag och i övrigt gällande stadganden ändamålsenligt ordnas och handhaves, så att de behövande komma i åtnjutande av det underhåll och den vård, som omständigheterna påkalla.

I allt vad som rör Konungens befallningshavandes befattning med fattigvårdsförvaltningen inom länen skola Konungens befallningshavande hava biträde av särskilt tillsatta tjänstemän, fattigvårdskonsulenter, vilka jämväl skola hava till uppgift att tillhandagå med upplysningar och råd rörande fattigvården. Instruktion för fattigvårdskonsulenterna utfärdas av Konungen.

44 §.

Jämte det övervakande av fattigvården i länen, som enligt 43 § åligger Konungens befallningshavande, ankommer det på statens fattigvårdsinspektör att verka för fattigvårdens ändamålsenliga ordnande och främja dess utveckling. Han har ock att öva uppsikt över de i 33 § omförmälda arbetshemmen. Angående fattigvårdsinspektörens verksamhet meddelar Konungen närmare föreskrifter.

7 KAP.

Om hemortsrätt.

45 §.

I fråga om fattigvård skall svensk medborgare anses, med nedan stadgade undantag, hava hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, inom vilket han senast varit mantalsskriven utan att hava under det år, som mantalsskrivningen avser, kommit i åtnjutande av fattigvård, som, enligt vad i 49 § sägs, utövar inverkan på förvärv av hemortsrätt.

Har någon, som med avseende å tilltänkt inflyttning mantalsskrivits inom visst fattigvårdssamhälle, ej inflyttat dit, gäller den mantalsskrivning icke till bestämmande av hans hemortsrätt.

46 §.

Den, som fyllt sextio år, kan därefter icke förvärva ny hemortsrätt.

47 §.

1 mom. Hustru har, oberoende av sin ålder, samma hemortsrätt som mannen. Upplöses äktenskapet genom mannens död eller eljest, behåller hustrun den hemortsrätt, hon under äktenskapet senast ägde, till dess annan tillkommer henne.

2 mom. Barn inom äktenskap har, så länge det är minderårigt, faders, eller, där han är död och modern lever, moderns hemortsrätt. Äro båda föräldrarna döda, har barnet den hemortsrätt, som den sist avlidna ägde vid sin död.

Minderårigt barn utom äktenskap har samma hemortsrätt som modern eller, om hon är död, den hon senast ägde.

Adoptivbarn, som är minderårigt, har samma hemortsrätt som adoptanten, eller, om han är död, den han senast ägde. Är barn adopterat av makar, eller har ena maken adopterat den andres barn, skall, där barnet är minderårigt, vad i första stycket av detta mom. sägs äga motsvarande tillämpning.

Den hemortsrätt barn äger, då det fyller sexton år, behåller barnet, tills det självt förvärvar annan.

3 mom. Har man, som avflyttat från riket, kvarlämnat hustru, gäller i fråga om hennes förvärv av hemortsrätt vad i 45 och 46 §§ stadgas. Därest i sådant fall makarnas barn eller adoptivbarn, varom i 2 mom. 3 stycket 2 punkten förmåles, kvarlämnas i riket, har sådant barn moderns hemortsrätt och, om hon utvandrar eller dör, den hemortsrätt hon då ägde. Återflyttar mannen till riket, gäller vad i 1 och 2 mom. sägs; dock att, om hustrun under mannens frånvaro förvärvat hemortsrätt, makarna hava denna hemortsrätt, till dess mannen vunnit ny sådan; och skall hustruns mantalsskrivning för det år, då mannen återflyttat, i avseende å förvärv av hemortsrätt så anses, som om den gällt även mannen.

48 §.

Har någon, som varit intagen å sjukvårdsinrättning eller förbättrings- eller uppfostringsanstalt, genom inrättningens eller anstaltens försorg för fortsatt vård eller fostran överlämnats till enskilt hem, under villkor att han fortfarande står under inrättningens eller anstaltens tillsyn, eller har någon eljest mot ersättning mottagits i enskilt hem för erhållande av vård för sjukdom eller annan kroppslig eller andlig brist eller svaghet, som blivit av läkare intygad, och har han på grund av vistelsen i detta hem mantalsskrivits i det fattigvårdssamhälle, varest hemmet är beläget, gäller denna mantalsskrivning ej till bestämmande av hans hemortsrätt.

49 §.

1 mom. Har någon under det år, för vilket han mantalsskrivits inom visst fattigvårdssamhälle, åtnjutit fattigvård enligt 1 §, eller har under samma år fattigvård enligt 2 § meddelats honom av annat fattigvårdssamhälle än det, där han mantalsskrivits, vinner han ej hemortsrätt på grund av nämnda mantalsskrivning. Hinder för förvärv av hemortsrätt föranledes dock icke av fattigvård, som bestått i

bekostande åt skolbarn av kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen,

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 87 häft. (Nr 265.)

läkar- eller förlossningshjälp eller medicin, då hjälpen eller medicinen lämnats annorledes än i förening med vård å anstalt, eller begravningshjälp.

2 mom. I fråga om inverkan på förvärv av hemortsrätt likställes med fattigvård, som någon själv åtnjutit, fattigvård, som åtnjutits av hans minderåriga barn och adoptivbarn, så ock för mannen fattigvård, vilken tilldelats hans hustru eller under bestående äktenskap åtnjutits av minderåriga barn, som hon ägt före äktenskapet, eller av hennes minderåriga adoptivbarn, så vitt ifrågavarande barn hava hennes hemortsrätt. Fattigvård åt barn utom äktenskap inverkar ej på faderns förvärv av hemortsrätt, ej heller inverkar fattigvård åt barn, som blivit adopterat, på faderns eller moderns förvärv av hemortsrätt.

8 KAP.

Om fattigvårdssamhällets inbördes ersättningskyldighet samt om gottgörelse för fattigvård av staten m. m.

50 §.

Fattigvårdssamhälle, som enligt 1 § lämnat fattigvård åt någon, vilken har hemortsrätt inom annat samhälle, är, oavsett om skyldeman eller annan bort jämlikt 3 eller 4 § ansvarar för understödstagarens försörjning, berättigat att erhålla ersättning för fattigvården av det senare samhället med de undantag och i den ordning, som här nedan sägs.

51 §.

Ersättning enligt 50 § utgår ej för fattigvård, som bestått i bekostande åt skolbarn av kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen, läkar- eller förlossningshjälp eller medicin, då hjälpen eller medicinen lämnats annorledes än i förening med vård å anstalt, eller begravningshjälp.

52 §.

Har fattigvårdsstyrelse lämnat fattigvård, för vilken den vill söka ersättning av annat fattigvårdssamhälle eller av landsting eller av staten,

skall styrelsen ofördröjligen genom förhör med den nödstälde eller andra, som kunna meddela upplysning i ämnet, införskaffa utredning angående

- a) den nödställdes namn, ålder, födelseort och civilstånd,
- b) fattigvårdsbehovet och anledningen därtill,
- c) fattigvård, som han förut åtnjutit,
- d) senaste mantalsskrivningsort, eller, om den nödstälde ej skulle äga hemortsrätt därstädes, annan ort, varest han antages hava hemortsrätt, samt
- e) personer, som äro pliktiga att försörja den nödstälde, och deras ekonomiska ställning.

Är den nödstälde gift eller minderårig, skola uppgifter, motsvarande de under a), c) och d) omförmälda, inhämtas jämväl rörande make eller föräldrar.

De erhållna upplysningarna skola upptagas i protokoll, vars riktighet skall bestyrkas genom underskrift av den, som hållit förhöret, samt så vitt möjligt av den, med vilken förhöret hållits.

Därest uppgift ej kan erhållas i ett eller annat av ovan angivna avseenden, skall detta anmärkas i protokollet.

53 §.

Fattigvårdsstyrelse, som vill, att annat fattigvårdssamhälle skall utgiva ersättning för fattigvård eller övertaga försörjningsskyldigheten för behövande, skall därom ofördröjligen hos fattigvårdsstyrelsen i detta samhälle göra skriftlig anmaning, varvid skall fogas avskrift av protokoll över förhör enligt 52 § jämte uppgift å fattigvårdskostnaden, så vitt den då kan angivas.

Tillställande av anmaning må ske genom allmänna posten, och gäller därvid rekommendationsbevis å försändelsen till den sökta fattigvårdsstyrelsen såsom bevis om tillställandet.

54 §.

Bestrides kravet eller har svar icke erhållits inom trettio dagar efter tillställandet eller, i fall som i 53 § andra stycket sägs, efter försändelsens avlämnande å postanstalt, äger fattigvårdsstyrelsen att hos Konungens befallningshavande i länet anhängiggöra sin talan; och bifoge därvid bevis att anmaning skett jämte de handlingar, som enligt 53 § skola åtfölja anmaningen.

Har anmaning gjorts hos ett fattigvårdssamhälle, men anledning sedermera yppats, att understödstagaren äger hemortsrätt inom annat fattigvårdssamhälle, må talan föras mot detta samhälle, ändå att anmaning hos dess fattigvårdsstyrelse ej föregått. Talan utan föregående anmaning må ock föras, därest vid förhör enligt 52 § upplysning icke vunnits, vilket samhälle ersättnings- eller försörjningsskyldigheten åligger.

55 §.

Talan, som i 54 § sägs, skall anhängiggöras inom sextio dagar, efter det fattigvård, för vilken rätt till ersättning förefinnes, börjat utgå, eller, om fattigvården icke lämnats av den sökande fattigvårdsstyrelsen, inom samma tid, efter det kostnaden för fattigvården av styrelsen guldits, vid äventyr, om det försummas, att rätt till ersättning för fattigvårdskostnad, som utgivits mer än sextio dagar före det ansökningen hos Konungens befallningshavande gjordes, anses förfallen.

Vad sålunda stadgats gäller ej för det fall, att fattigvårdsstyrelse, hos vilken anmaning gjorts enligt 53 §, förklarar sig godkänna kravet, men ersättning sedermera ej lämnats.

56 §.

Konungens befallningshavande hör över ansökningen fattigvårdsstyrelsen i det eller de samhällen, mot vilka kravet riktas eller som eljest kunna antagas vara ersättningsskyldiga, samt införskaffar genom parterna eller låter själv införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behöflig för målets prövning.

Finnes anledning till antagande, att den nödställda har hemortsrätt inom fattigvårdssamhälle i annat län, överlämnas målet till handläggning av Konungens befallningshavande därstädes.

57 §.

Har fattigvårdssamhälle åt någon, som har hemortsrätt i annat fattigvårdssamhälle, utgivit fattigvård enligt 1 § under förhållanden, vilka synas utvisa, att behovet av fattigvård kommer att bli varaktigt, äger fattigvårdsstyrelsen i förstnämnda samhälle att hos fattigvårdsstyrelsen i det andra samhället påfordra hans hemsändande eller därom själv besörja, sedan fattigvårdsstyrelsen i hemortssamhället lämnats tillfälle att därmed själv taga befattning. Sistnämnda styrelse äger ock påfordra hans hemsändande eller låta själv avhämta honom.

Hemsändning, som här sägs, må ej äga rum, då understödstagaren därav skulle lida men till sin hälsa eller hans utsikt till självförsörjning därigenom skulle väsentligt minskas eller han har stadigvarande bostad hos skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led eller hos adoptant eller adoptivbarn eller hos syskon eller då eljest synnerliga skäl tala emot hemsändningen; ej heller må hustru, vilkens sammanlevnad med mannen upphört, mot sin vilja sändas till samhälle, varest mannen vunnit hemorts-rätt efter inflyttning, som skett, sedan makarna börjat leva åtskilda.

Yppas i fråga om hemsändning olika meningar mellan vederbörande fattigvårdsstyrelser, eller bestrider understödstagaren eller, där han ej själv kan tillvarataga sin rätt, sådan honom närstående person, som i nästföregående stycke av denna paragraf sägs, att hemsändning får ske, må sådan ej äga rum, utan att Konungens befallningshavande, efter det vederbörande blivit hörda och erforderlig utredning införskaffats, därtill lämnat tillstånd.

Hemortssamhälle är pliktigt att ersätta skälig kostnad för hemsändning, som ägt rum i enlighet med denna paragraf. Om uttagande av sådan ersättning gäller vad som stadgats om ersättning för fattigvård av hemortssamhälle, dock att anmaning enligt 53 § ej är erforderlig.

58 §.

Där offentlig myndighet eller allmän anstalt eller inrättning, som enligt gällande föreskrifter åt någon lämnat underhåll och vård, varför fattigvårdssamhälle är pliktigt att giva ersättning, vill utfå sådan, anhängiggöres talan härom hos Konungens befallningshavande; och gäller om målets behandling vad i 56 § 1 stycket sägs.

59 §.

Gottgörelse av landsting för vårdkostnad, varom i 40, 41 och 42 §§ förmäles, skall sökas inom två år, efter det kostnaden av fattigvårdsstyrelsen utgivits, vid äventyr, om det försummas, att rätt till gottgörelse för den kostnad förfallit. Har fråga om skyldighet att vidkännas kostnaden varit föremål för tvist mellan fattigvårdssamhällen eller talan mot enskild, räknas tiden från det tvisten slutligen avgjorts.

Därest gottgörelse vägras för vårdkostnad, som här sägs, äger fattigvårdsstyrelsen att hos Konungens befallningshavande föra talan om utfående därav; och gäller om målets behandling i motsvarande tillämpning vad som stadgas i 56 §.

60 §.

1 mom. För fattigvård, som enligt 1 § lämnats någon, vilken icke är svensk medborgare eller vilkens hemorts rätt ej kan utrönas, erhåller vederbörande fattigvårdssamhälle gottgörelse av staten.

2 mom. Har, efter det en person fyllt sexton men innan han fyllt sextio år, såväl han som de personer, beträffande vilka i 49 § 2 mom. stadgas, att dem tilldelad fattigvård inverkar på hans förvärv av hemorts rätt, oavbrutet under minst tre år vistats utom det fattigvårdssamhälle, varest han har hemorts rätt, utan att under denna tid hava av samhället åtnjutit fattigvård, äger samhället att av staten erhålla gottgörelse för fattigvård enligt 1 §, som samhället efter utgången av samma tid fått bekosta för någon av dem.

Dylik gottgörelse utgår dock endast, om fattigvården meddelats, innan någon av ifrågavarande personer återvänt till samhället eller omedelbart därefter. Därest hemortssamhället fått ersätta av annan utgiven fattigvård, erhålles gottgörelse endast så vitt berörda tid av tre år förflutit, innan hemortssamhället delgivits antingen anmaning, som i 53 § sägs, eller, i de fall, då enligt 54 § 2 stycket talan om ersättning för utgiven fattigvård må föras utan föregående anmaning, den till Konungens befallningshavande i målet ingivna ansökning.

3 mom. Gottgörelse, som i denna paragraf sägs, utgår allenast om ersättning för fattigvården ej kan uttagas hos enskild person.

Fattigvård, som omförmäles i 51 §, gottgöres av staten endast för det fall, att understödstagaren icke är svensk medborgare.

61 §.

1 mom. Vill fattigvårdsstyrelse erhålla gottgörelse av staten för fattigvård, göres ansökning därom hos Konungens befallningshavande för varje år inom februari månad året efter det, då fattigvården av fattigvårdssamhället utgivits. Har fattigvårdsstyrelsen sökt att av annat fattigvårdssamhälle eller enskild person utfå ersättning för fattigvårdskostnad, men talan därom ogillats, räknas tiden för sökande av gottgörelse från det Konungens befallningshavandes utslag i tvisten vunnit laga kraft mot samhället eller, om det överklagats, från det kammarrättens utslag blivit fattigvårdsstyrelsen delgivet.

Vid ansökningen skola fogas följande handlingar:

a) avskrift av protokoll över förhör enligt 52 §;

b) specificerad uppgift å fattigvårdskostnaden med angivande särskilt för varje understödstagare av tiden, då utbetalningen skett; skolande uppgiften, där den ej åtföljes av behöriga verifikationer, vara till riktigheten styrkt av fattigvårdsstyrelsens ordförande eller kassaförvaltare; samt

c) redogörelse för de åtgärder, som må hava vidtagits för utronande av de personers hemortsrätt, ansökningen gäller, eller för utbekommande av ersättning av annat fattigvårdssamhälle eller enskild person, därvid i berörda hänseenden meddelade utslag eller beslut böra bifogas.

Sedan Konungens befallningshavande granskat de ansökningar, som inkommit, samt genom sökandena införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behöfelig, meddelar Konungens befallningshavande före den 1 nästföljande maj beslut i anledning av ansökningarna.

2 mom. Har fattigvård lämnats någon, som ej är svensk medborgare, skall fattigvårdsstyrelsen dessutom, med överlämnande av tillgängliga handlingar rörande den nödställdes person, hans nationalitet, födelseort och senaste boningsort i hemlandet jämte de övriga upplysningar, vilka genom förhör med honom eller annorledes kunna erhållas angående berörda omständigheter och den tid, som förflutit, sedan han lämnade sitt hemland, inom fjorton dagar efter den dag, då fattigvården började utgå, hos Konungens befallningshavande göra framställning om den nödställdes hemsändande. Försittes nyssnämnda tid, skall rätt till ersättning för fattigvård, som utgivits mer än fjorton dagar före det ansökning gjorts hos Konungens befallningshavande, anses förfallen. I fall, där det icke enligt särskilda bestämmelser tillkommer Konungens befallningshavande att avgöra hemsändningsfrågan, skall densamma underställas Kungl. Maj:ts prövning.

3 mom. Konungen må med främmande makt under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse om behandling av dess undersåtar här i riket i fattigvårdshänseende och om gottgörelse för därvid uppkommen kostnad.

4 mom. Angående fattigvård åt svensk medborgare, som av myndighet i utlandet överlämnats till myndighet i svensk gränsort, är särskilt stadgat.

9 KAP.

Om fattigvårdssamhälles rätt mot understödstagare och för dem försörjningspliktiga personer.

62 §.

Fattigvårdsstyrelse äger att av den, som åtnjutit fattigvård, uttaga ersättning därför, i den mån styrelsen icke finner skäl till eftergift. För fattigvård, som någon erhållit, innan han fyllt sexton år, må ersättning dock icke uttagas ur hans arbetsförtjänst.

Har någon mottagits till stadigvarande försörjning, äger fattigvårdsstyrelsen omhändertaga egendom, som vid mottagandet tillhör understödstagaren eller, medan han åtnjuter försörjning, tillfaller honom, samt därav bereda sig ersättning för fattigvård, som lämnas honom. Fattigvårdsstyrelsen äger hos vederbörande polismyndighet erhålla handräckning för sådan egendoms omhändertagande.

63 §.

Har fattigvårdssamhälle tillskyndats kostnad för fattigvård, som enligt 1 § lämnats någon, för vilkens försörjning skyldeman eller annan enligt 3 eller 4 § bort ansvara, äger fattigvårdsstyrelsen att av den, vilken ansvarigheten åligger, uttaga ersättning för denna kostnad, i den mån styrelsen icke finner skäl till eftergift.

64 §.

Där fattigvårdssamhälle för vård å sjukvårdsinrättning eller å förbättrings- eller uppfostringsanstalt eller till åtgärder för förebyggande av framtida fattigvårdsbehov eller för ändamål, som i 37 § 2 stycket sägs, anslagit särskilda medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande, ankommer det på fattigvårdssamhället att bestämma, huruvida ersättningskyldighet, varom i 62 och 63 §§ stadgas, skall äga rum för understöd, som utlämnas av dessa medel.

65 §.

Anspråk på ersättning för fattigvårdskostnad av understödstagare eller av försörjningspliktig, som i 3 § sägs, må icke bifallas, där den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina.

66 §.

Har fattigvård enligt 1 § lämnats någon, för vilkens försörjning annan enligt 3 § är ansvarig, och finnes behovet av fattigvård vara stadigvarande, må den försörjningspliktige kunna åläggas att till fattigvårdssamhället å lämpliga tider, så länge behovet av fattigvård fortfar, utgiva skäligt bidrag till den försörjningsberättigades underhåll.

Kommer den försörjningsberättigade eller den försörjningspliktige i förändrade förhållanden, må försörjningsbidraget utan hinder av förut meddelat beslut jämkas efter som skäligt finnes.

67 §.

Talan om utbekommande av ersättning enligt 62 och 63 §§ även om utgivande av försörjningsbidrag, som i 66 § sägs, anhängiggöres hos Konungens befallningshavande i länet; och gäller om målets behandling i motsvarande tillämpning vad i 56 § stadgas.

68 §.

Om tiden för anhängiggörande av talan, som i 67 § sägs, gäller, när kravet grundas å försörjningsplikt, som avses i 3 § 2 stycket, vad i 55 § 1 stycket stadgas. I andra fall skall vad enligt allmänna lagen gäller om preskription av fordran äga tillämpning.

69 §.

Den, som åtnjuter fattigvård, står under fattigvårdsstyrelsens tillsyn.

Gör någon, som intagits å fattigvårdsanstalt, varom i 31 § förmäles, sig skyldig till grövre förseelse mot ordningen å anstalten, äger fattigvårdsstyrelsen eller, där särskild anstaltsstyrelse finnes, denna styrelse att tillrättavisa honom genom minskning i kosten eller genom inskränkning i eljest medgivna friheter och förmåner. För gossar under fem-

ton år och flickor under tolv år må äga användas. Fattigvårdsstyrelsen eller anstaltsstyrelsen må uppdraga åt föreståndaren för anstalten att vidtaga åtgärd, som här sägs.

Över den, som intagits i arbetshem, äger anstaltsstyrelsen myndighet i enlighet med det för anstalten fastställda reglementet. I reglementet må icke medgivas användande av inneslutning i mörkt enrum eller pygel.

70 §.

Den, som enligt 1 § åtnjuter fattigvård, vilken icke är allenast tillfällig, eller som för egen försörjning är intagen å fattigvårdsanstalt, är skyldig att efter sin förmåga förrätta arbete, som av fattigvårdsstyrelsen eller å dess vägnar anvisas.

71 §.

Om någon genom lättja eller liknöjdhet ådrager sitt minderåriga barn eller adoptivbarn eller sin hustru sådan nöd, att fattigvård enligt 1 § måste lämnas någon av dem, är han, även om fattigvården är allenast tillfällig, skyldig att efter föreläggande av fattigvårdsstyrelsen inställa sig till och efter sin förmåga fullgöra honom å fattigvårdsanstalt eller eljest anvisat arbete; och må han, oavsett om fattigvården upphört, kunna kvarhållas å anstalten eller i arbetet, intill dess grundad anledning föreligger till antagande, att han skall söka efter förmåga försörja sig själv och de sina, dock icke i oavbruten följd under längre tid än ett år.

Genom det förelagda arbetets utförande anses han fullgöra honom åliggande skyldighet att ersätta kostnad för fattigvård, som under tiden må tilldelas hans minderåriga barn eller adoptivbarn eller hans hustru.

72 §.

Vederbörande polismyndighet har att på begäran meddela handräckning dels för delgivning av föreläggande, som i 71 § sägs, dels för inställande till arbete av den, som underlåter att efterkomma sådant föreläggande, dels ock för återhämtande av understödstagare eller försörjningspliktig, som olovligen avvikit från fattigvårdsanstalt, å vilken han varit intagen.

Dylik handräckning meddelas utan kostnad för fattigvårdsstyrelsen eller anstalten.

73 §.

Har någon, som gjort sig förfallen till bettleri eller lösdriveri, blivit, på grund därav att han varit i behov av fattigvård, enligt gällande bestämmelser överlämnad till fattigvårdsstyrelsen och för vård intagen å fattigvårdsanstalt, vare han ej berättigad att lämna anstalten, med mindre grundad anledning finnes att antaga, att han utanför anstalten skall ärligen försörja sig.

74 §.

Undandraget sig någon, som intagits å anstalt eller inställt sig eller hämtats till förrättande av arbete utanför anstalt, att fullgöra anvisat arbete, eller lämnar han utan tillstånd arbetet, eller visar han tredska att efterkomma givna föreskrifter, eller gör han sig skyldig till uppförande, som strider mot sedlighet eller god ordning, äger fattigvårdsstyrelsen, där han icke är till arbete oförmögen, tilldela honom varning med erinran om den påföljd, som i 75 § omförmäles.

Styrelse för fattigvårdsanstalt, vars reglemente fastställts av Konungen eller av Konungens befallningshavande, må jämväl enligt stadgande i reglementet kunna meddela i anstalten intagen person sådan varning, som nyss är sagd.

Varning, som i denna § avses, må meddelas, förutom av styrelse, som där sägs, antingen av dess ordförande eller av den, som styrelsen kan hava utsett att meddela varning, därvid anmälan om varningen skall göras vid styrelsens nästa sammanträde.

Över beslut om varning skall föras protokoll. Beslutet meddelas den felande muntligen av den, som beslutat varningen, eller skriftligen genom delgivning av utdrag av protokollet; och har polismyndighet att på begäran verkställa sådan delgivning utan kostnad för styrelsen.

75 §.

Därest den felande ej låter rätta sig av varning, som i 74 § sägs, må fattigvårdsstyrelsen eller anstaltens styrelse, med bifogande av bevis om varningen och tillgänglig utredning i ärendet, hos Konungens befallningshavande göra framställning om den felandes dömande till tvångsarbete.

Sedan den felande lämnats tillfälle att yttra sig över framställningen, och förhör, där sådant är av nöden, ägt rum samt erforderlig utredning förebragts, i vilket avseende Konungens befallningshavande jämväl äger

förordna om förhör vid domstol, må Konungens befallningshavande ålägga den felande tvångsarbete eller, då mildrande omständigheter förekomma, låta bero vid varning. Där tvångsarbete ålägges, skall tiden därför bestämmas till minst en och högst sex månader.

Har den, om vilkens dömande till tvångsarbete framställning gjorts, avvikit från anstalt, där han varit intagen, eller förekommer eljest anledning, att han håller sig undan, må Konungens befallningshavande kunna förordna om hans häktande i avbidan på att målet avgöres eller utslag, varigenom tvångsarbete ådömts, vinner laga kraft.

76 §.

Tvångsarbete skall förrättas i allmän tvångsarbetsanstalt. Därest den dömden på grund av nedsatt arbetsförmåga eller annan anledning icke lämpligen bör intagas i tvångsarbetsanstalt, skall han, enligt de närmare föreskrifter, som Konungen meddelar, i stället intagas i kronohäkte och där hållas till lämpligt arbete.

Bliver någon, efter det han dömts till tvångsarbete, oförmögen till arbete, må utslaget ej bringas till verkställighet ej heller, om tvångsarbetet tagit sin början, detsamma fortfara; och förfares med honom på sätt i 7 § av lagen om lösdrivares behandling sägs.

I övrigt gäller i fråga om verkställighet av tvångsarbetet i tillämpliga delar vad i 8 och 13 §§ av nämnda lag stadgas.

77 §.

Där någon, som icke nått myndig ålder, på fattigvårdssamhälles bekostnad åtnjuter vård utanför sina föräldrars eller målsmans hem, har samhällets fattigvårdsstyrelse målsmansrätt över honom.

Över den, som enligt 36 § genom fattigvårdsstyrelsens försorg beretts tjänst eller anställning, bör styrelsen, ändå att han icke åtnjuter fattigvård, öva tillsyn, intill dess han fyllt aderton år.

Kräves på grund av understödstagare tillfallet arv eller eljest förmyndare för honom, har fattigvårdsstyrelsen att hos vederbörande domstol göra anmälan därom.

10 KAP.

Om klagan i mål och ärenden, som behandlas enligt denna lag.

78 §.

1 mom. Över fattigvårdsstyrelsens beslut, varigenom sökt fattigvård helt och hållet eller till någon del vägrats, eller som avser sättet för fattigvårds meddelande, ävensom över beslut av fattigvårdsstyrelse eller styrelse för anstalt, som är gemensam för flera kommuner eller som tillhör landsting, rörande behandlingen å anstalt eller vid fullgörandet av arbetskyldighet, eller beträffande kvarhållande å anstalt i fall, som avses i 71 och 73 §§, må den, som beslutet rör, anföra besvär hos Konungens befallningshavande inom trettio dagar, räknade från det han av beslutet erhållit del. Beslutet går dock i verkställighet, där ej förbud däremot meddelas av Konungens befallningshavande.

2 mom. Oavsett huruvida besvär enligt 1 mom. anförts, har Konungens befallningshavande ej blott att tillhålla fattigvårdssamhälle, som underlåter att lämna fattigvård, då sådan enligt 1 § erfordras, att fullgöra sin skyldighet, utan även att, där eljest missförhållande föreligger i något av de i föregående moment omförmälda hänseenden, förordna om den åtgärd, som må vara erforderlig till missförhållandets avhjälpande.

En var äger rätt att om underlåtenhet eller missförhållande, som nu nämnts, göra anmälan hos Konungens befallningshavande eller hos fattigvårdsinspektören eller fattigvårdskonsulent.

3 mom. Över varning, som i 74 § sägs, må klagan ej föras; dock äger Konungens befallningshavande, i sammanhang med prövning av yrkande om den felandes dömande till tvångsarbete, pröva varningens befogenhet.

4 mom. Över fattigvårdsstyrelsens beslut i ärende, som icke avses i 1 och 3 mom. samt icke heller angår annan förvaltningsfråga, för vars behandling fattigvårdsstyrelsen jämlikt de i denna lag eller kommunallagarna givna föreskrifter är ansvarig endast inför fattigvårdssamhället, må besvär anföras hos Konungens befallningshavande inom trettio dagar, räknade från det klaganden av beslutet erhållit del. Om verkställighet av fattigvårdsstyrelsens beslut gäller vad i 1 mom. sägs.

5 mom. Fattigvårdsstyrelse, som är missnöjd med beslut av styrelse för arbetshem rörande understödstagares eller försörjningspliktiga

intagande å hemmet, äger över beslutet anföra besvär hos Konungens befallningshavande inom trettio dagar från det fattigvårdsstyrelsen av beslutet erhållit del.

6 mom. Utdrag av fattigvårds- eller anstaltsstyrelses protokoll i ärende, som i denna § sägs, skall utan avgift tillhandahållas den, som är i behov därav för klagan över styrelsens beslut.

79 §.

Är någon missnöjd med handräckning, som av polismyndighet meddelats enligt 62 § 2 stycket för omhändertagande av egendom, som där sägs, eller jämlikt 72 § för inställande till arbete eller återhämtande till fattigvårdsanstalt, må han däröver anföra besvär hos Konungens befallningshavande inom trettio dagar från handräckningens fullbordande.

80 §.

För talan mot beslut, som i frågor rörande fattigvården enligt denna lag fattats av kommunalstämma, kommunalfullmäktige, stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, gäller vad om besvär över deras beslut är stadgat i kommunallagarna. Om underställning av beslut, varom i 18 § förmäles, gäller vad i nämnda lagar sägs rörande underställning av där avsedda beslut.

81 §.

1 mom. Är någon missnöjd med Konungens befallningshavandes utslag i mål om fullgörande av försörjningsplikt, eller om hemsändning eller om ersättning för fattigvårds- eller hemsändningskostnad eller i mål, som omförmälas i 78 § 1 och 2 mom., må han däröver anföra besvär hos kammarrätten.

Besvären skola innan klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhållit del av utslaget, avlämnas till Konungens befallningshavande, som över besvären inforrdar vederbörandes förklaring och, sedan sådan inkommit, till kammarrätten insänder handlingarna i målet jämte bevis om utslagets delgivning och eget utlåtande.

2 mom. Är utslaget meddelat av Konungens befallningshavande i annat län, än det klaganden tillhör, må besvären, om klaganden det föredrager, inom ovan stadgade tid avlämnas till Konungens befallningshavande i sistnämnda län, vilken det åligger att översända dem till Konungens befallningshavande, som meddelat utslaget, för att vidare behandlas i föreskriven ordning.

3 mom. Har mål, som rör viss persons hemortsrätt och fattigvårdssamhälles därav beroende anspråk på ersättning för hans fattigvård, förevarit hos Konungens befallningshavande i särskilda län, och anföras besvär över det i huvudsaken sist meddelade utslaget; då må ock i sammanhang därmed föras klagan över annat dessförinnan i målet meddelat beslut och sådant beslut ej utgöra hinder för sakens prövning i dess helhet.

4 mom. Konungens befallningshavandes utslag, som i 1 mom. avses, ävensom kammarrättens utslag i dylika mål skola skyndsamt genom Konungens befallningshavandes försorg delgivas, förutom sökande och klagande, jämväl förklarande i de fall, då antingen genom utslaget försörjnings- eller ersättningsskyldighet honom ådömts eller ock målet av honom såsom sökande först anhängiggjorts; och skall bevis om delgivningen av Konungens befallningshavande vederbörande vid anfordran tillhandahållas.

5 mom. Vad i 1 och 4 mom. stadgas skall i tillämpliga delar gälla i fråga om besvär över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som avses i 61 § 1 mom.

82 §.

Över kammarrättens beslut i mål och ärenden, som avses i denna lag, må ej klagan föras.

83 §.

Den, som vill söka ändring i Konungens befallningshavandes utslag i mål rörande ådömande av tvångsarbete enligt 75 §, äger att ingiva sina till Konungen ställda besvär till Konungens befallningshavande innan klockan tolv å åttonde dagen, räknad, om han är häktad, från det utslaget för honom avkunnades, men i annat fall från det beslutet delgavs honom. Konungens befallningshavande inforrar yttrande över besvären från vederbörande, om anledning därtill förekommit, samt insänder därefter ofördröjligen handlingarna tillika med eget utlåtande till Konungens nedre justitierevision.

I sammanhang med prövning av besvär, som här sägs, må ock komma under bedömande lagligheten av den dömde enligt 74 eller 75 § tilldelad varning.

Vid klagan över beslut, som särskilt meddelats om någons häktande eller kvarhållande i häkte, vare tiden för besvärs ingivande icke inskränkt till viss tid.

Behöver häktad person biträde vid besvärens författande, foge Konungens befallningshavande anstalt, att det erhålles.

84 §.

För klagan över Konungens befallningshavandes beslut i andra frågor, som beröras i denna lag, än här förut är sagt, gäller, efter varje saks beskaffenhet, vad om besvär över Konungens befallningshavandes beslut är i kommunallagarna eller eljest stadgat.

85 §.

Konungens befallningshavandes utslag, varigenom förordnats om meddelande av fattigvård åt nödställd person, går i verkställighet utan hinder därav att klagan förts.

11 KAP.

Övergångsbestämmelser.

86 §.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1919; dock att därvid skall iakttagas,

att envar behåller den hemortsrätt, han ägde vid nämnda tid, intill dess han enligt stadgandena i denna lag förvärvat annan sådan,

att vad i denna lag stadgas angående ersättning för fattigvård av fattigvårdssamhälle eller enskild person icke skall tillämpas i fråga om fattigvård, som utgått, innan lagen trätt i kraft, utan skall i sådant hänseende iakttagas vad hittills varit föreskrivet, samt

att i fråga om fullföljd av talan i fattigvårdsärende, som före lagens ikraftträdande avgjorts av fattigvårdsstyrelse, skall gälla vad förut varit stadgat.

87 §.

Genom denna lag upphävas

förordningen den 9 juni 1871 angående fattigvården tillika med alla de stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av nämnda förordning eller tillägg därtill;

kungörelsen den 21 augusti 1885 angående handlingar, som böra bifogas ansökningar om ersättning av statsmedel för fattigvårdskostnader;

kungörelsen den 9 oktober 1891 angående delgivning genom offentlig myndighets försorg av vissa utslag i fattigvårdsmål; så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stadgat stridande mot denna lags bestämmelser.

88 §.

I fattigvårdssamhälle på landet, där särskild fattigvårdsstyrelse ej finnes, väljes sådan, med iakttagande av bestämmelserna i 11 och 12 §§, å ordinarie kommunalstämma i december år 1918.

I fattigvårdssamhälle på landet, där särskild fattigvårdsstyrelse finnes, skola vid nämnda kommunalstämma, om val av ledamöter eller suppleanter i fattigvårdsstyrelsen då skall äga rum, omförmälda bestämmelser lända till efterrättelse, men i annat fall skola desamma bringas till tillämpning vid första efter lagens ikraftträdande infallande val.

I stad skola vid det tillfälle, då val av ledamöter i fattigvårdsstyrelsen första gången infaller efter det lagen trätt i kraft, ledamöter och suppleanter utses i enlighet med bestämmelserna i 11 och 12 §§.

89 §.

Reglemente, som avses i 8 §, skall före utgången av år 1919 underställas Konungens befallningshavandes prövning.

Fattigvårdssamhälle, som vill vinna befrielse från skyldighet att hava dylikt reglemente, skall före den 1 april 1919 hos Konungens befallningshavande göra ansökan därom.

90 §.

Med fullständigt ordnande av de i 31 och 33 §§ omförmälda anstalter må anstå under en tid av tio år från det denna lag trätt i kraft.

Under övergångstiden ankommer det på Konungens befallningshavande att söka åstadkomma ordnande inom kommunerna av sådana anstalter, i fall där så anses lämpligt genom överenskommelser mellan kommunerna om gemensam anstalt; och må såsom anstalt av det ena eller andra slaget godtagas redan befintlig anstalt, som är eller kan göras lämplig för ändamålet.

91 §.

1 mom. I fattigvårdssamhälle, där roteindelning finnes införd, då denna lag träder i kraft, må roteindelningen fortfarande bestå, intill dess

densamma enligt 8 § i förordningen den 9 juni 1871 angående fattigvården blivit upphävd, dock ej längre än fem år efter det lagen trätt i kraft; och skall för sådant fattigvårdssamhälle fortfarande gälla vad nämnda förordning innehåller beträffande roteindelning och fattigvården i samhälle med roteindelning.

2 mom. Därest vid lagens trädande i kraft tillskottsavgift utgår eller enskilt fattigvårdssamhälle finnes, som omförmäles i 34 § fattigvårdsförordningen, må därvid förbliva, så länge träffad överenskommelse eller given föreskrift gäller; och skall för sådant fall lända till efterrättelse vad i nämnda förordning stadgas.

3 mom. Där på grund av stadgandet i 31 § 1 mom. fattigvårdsförordningen vid lagens trädande i kraft ersättning av staten utgår till fattigvårdssamhälle för fattigvård åt person, som tillhört manskapet vid krigsmakten eller varit anställd såsom arbetare eller hantverkare vid kronans varv eller verkstäder, eller åt hans hustru eller minderåriga barn, skall, så länge fattigvården utgöres, fattigvårdssamhället äga att fortfarande därför åtnjuta ersättning enligt förut gällande grunder.

92 §.

I stället för vad i förordningen den 9 juni 1871 angående fattigvården är stadgat till förekommande av bettleri samt om barn, som bettlar eller vanvårdas, skola följande bestämmelser gälla:

1 mom. Envar, som efter fyllda sexton år gör sig förfallen till bettleri, må anhållas och, där han ej är i den nödställda belägenhet, att han bör erhålla fattigvård, behandlas såsom lösdrivare, på sätt i lagen angående lösdrivares behandling är stadgat.

Till enahanda behandling gör sig den förfallen, vilken tillåter barn under sexton år, som står under hans vård, att bettla eller använder barn eller andra att bettla för sin räkning.

2 mom. Om barn under sexton år anträffas bettlande eller finnes vara vanvårdad, skall fattigvårdsstyrelsen, där åtgärd anses böra vidtagas, varom stadgas i lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, göra anmälan till vederbörande barnavårdsnämnd och i annat fall förfara på sätt styrelsen finner vara av omständigheterna påkallat.

3 mom. Inom varje fattigvårdssamhälle skall fattigvårdsstyrelsen anställa behöfligt antal tillsyningsmän, vilka hava att anhålla bettlare

och inställa dem, därest de ej på grund av föreliggande fattigvårdsbehov böra överlämnas till samhällets fattigvårdsstyrelse, till sådant förhör, som avses i 2 § 1 mom. och 16 § av lagen angående lösdrivares behandling.

För detta sitt bestyr åtnjuter tillsyningsman den ersättning, som fattigvårdssamhället efter förslag av fattigvårdsstyrelsen bestämmer.

2:o)

L a g

om kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag.

Härigenom förordnas som följer:

Till beredande *dels* av understöd (kommunala pensionstillskott), i penningar eller naturaförmåner, åt personer, vilka äga uppbära pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 och icke blivit berövade pensionstillägg eller understöd på grund av stadgandet i 9 § uti nämnda lag, men ändock finnas vara i behov av fattigvård, *dels ock* av bidrag (kommunala sjukvårdsbidrag) till bestri- dande, gemensamt med pensionsstyrelsen, av kostnader för åtgärder till förebyggande eller hävande av arbetsförmåga, må fattigvårdssamhälle ställa medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande med föreskrift, att pen- sionstillskott och sjukvårdsbidrag, som utdelas av dessa medel, icke skola vara att anse såsom fattigvård. Sådana pensionstillskott och sjukvårds- bidrag må icke tilldelas andra personer än dem, som äro mantalsskrivna inom fattigvårdssamhället och där äga hemortsrätt i fråga om fattigvård. I övrigt äger samhället bestäm- ma de grunder, som för beviljande av pen- sionstillskott och sjukvårdsbidrag böra av fattigvårdsstyrelsen iakttagas. Har sådant bestämmande ej skett, ankommer på styrelsen att bevilja pen- sionstillskott och sjukvårdsbidrag i den mån styrelsen prövar nödigt. Pen- sionstillskott må efter omständigheterna indragas och jämkas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1919.

I anledning av den av riksdagen för dess del antagna lagen om fattigvården får riksdagen vidare, med åberopande av vad dess andra särskilda utskott i bilagda utlåtande nr 1 anført å sid. 22 och 23, hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta föranstalta om utredning rörande ökning av de statsbidrag, som utgå för vård av sinnesslöa, fallandesjuka, tuberkulösa och vanföra, och om medgivande av statsbidrag för vård å sinnessjukhus, som tillhöra landsting och de städer, som ej deltaga i landsting, samt för riksdagen så snart ske kan framlägga förslag härom.

Stockholm den 29 maj 1918.

Med undersåtlig vördnad.